

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

OPOZICIJA.

Posamezni sodrugi in posamezne organizacije so si razdelile pravice in dolžnosti ter postavile odbor, ki naj skrbi, da se dolžnosti izpolnjujejo, pravice pa ne zlorablja.

Ta odbor vrši svojo dolžnost. Če bi je ne vršil, bi ga bilo treba odstaviti. Ker jo vrši pravijo, da vlada, da komandira, da vodi vojaški režim. Da hoče kratkoma zatreti vsako opozicijo!

Opozicija je sol demokracije. Čim boljša opozicija, tem boljši uspehi. Bog nam da mnogo silne opozicije! Pa glasno naj kritizira, da vsi slišijo! Ostra kritika je kakor preprič v zatohlo klet!

Torej ni res, da hoče načelstvo opozicijo zatreti.

Morebiti hoče pa zatreti kaj takega, kar se komu le zdi, da je opozicija? Poskusimo na zgledu pojasniti, kaj se nam ne zdi opozicija.

Pet ljudi gre v Rim. Tja vodijo baje vse ceste. Naša petorica je pa sklenila hoditi skupaj. Na križpotu se dogovarjajo, katero cesto bi imeli izbrati. Štirje izjavijo po vrsti, da hočejo iti po nekrajši, peti pa nasprotno, hodil bi rajši skozi gozd, lepo po senci. Drugi štirje ne marajo tega. Peti se jezi, da ga ne poslušajo, in odide skozi gozd sam, onim štirim

pa očita, da so samolastneži, da hočejo imeti vse po svoje, kratko: da hočejo zatreti vsako opozicijo.

Ne bilo bi treba govoriti več o tem, da bo pa odstraneno vsako nesporazumljenje, izjavljamo, da je 4 več nego 1. Če je bil pri tem kak samolastnež, je bil to samo eden, ne štirje. Ker se pa drugi štirje niso podali njegovemu nasilju, je izjavil, da ne poide z njimi v Rim, da pojde rajši sam. — — — Po našem mnenju to ni opozicija. Demokratsko bi bilo ukloniti se večini in iti ž njo, čeprav ni izbrala manjšinske poti. Še otroci pri igri so hudi, če v takem slučaju kdo izjavi, da »se ne igra več«!

Tako smo pisali že lani (23. aprila 1922) pa se nam zdi, da bomo o tem abc socializma, morali pisati še večkrat. Vsak dan bi morali socialistično abecedo ponoviti celo od začetka do konca, potem bi se morebiti vendarle naučili čitati tudi razni naši površneži.

Človeka, ki hoče po vsej sili iti v Rim skozi gozd lepo po senci, čeprav vemo, da tako ne pride tja niti v 100 letih, ker bo moral marsikje gozd šele zasaditi in čakati, da zraste da bo torej pri tem čakaniu prav gotovo prejel umrl nego zagleda svoj cilj — tega človeka hoče eden izmed drugih štirih postaviti za vodnika na skupni poti v Rim. Kako za vruga mo-

morem več molčati o tej stvari. Oglašam se zase, pa tudi v imenu tisočev ljubljanskih trpinov.

Znano mi je, koliko skrbi, truda in preglavic imajo zlahtne gospe ljubljanskih bankirjev in drugih bogatašev z urejevanjem svojih stanovanj v novih palačah. Vse se sveti in bliska po sobah in okrog njih kakor v kaki romarski cerkvi. Električne luči, predroge in ogledala so jim napravili celo v straniščih. In vendar najdejo njih razvajene oči še vedno tu in tam kako nerednost, ki se mora takoj popraviti. V tej sobi naj se vrata tako prenapreže, da se bodo odpirala na izven namesto noter. V izbi je barva oprave neprimerna. Naj se oprava proda in kupi druga. Zagrinjala na nekaterih oknih so preveč prostaška. Naj se nadomestijo z dragocenejšimi. Itd., itd.!

Delavci in obrtniki pa večinoma stanujejo v lesenih barakah, podstrešjih in podzemeljskih kletih. Njihova bivališča so brez vsakih okraskov in v mnogih slučajih niti dnevna svetloba ne naide njihovega trhljenega slamnatega ležišča. Le malo jih je med njimi tako srečnih, da bivajo v dostojnih mestnih stanovanjih.

Nekatera delavska bivališča, zlasti ona v podzemeljskih prostorih so slabša

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din.

Oglaš: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

reš upati, da nas bo vodil po naši poti? Čudak pa odgovarja: »Zakaj pa ne? Saj ga poznam, da je izvrsten pešec! Ta se ne bo utrudil kar tako!«

Mi: Ne dvomimo, da je dober pešec, toda bojimo se, da pod njegovim vodstvom ne pridemo nikdar v Rim, ker nas bo vodil po senci.

Čudak: Ne bodite tako osebni! Ne smete mu odrekati, da hoče tudi on v Rim.

Mi: Tega mu ne odrekamo. Le to trdimo, da po senci ne more priti tja.

Čudak: Tudi jaz vem to, toda naš prijatelj opozicionalec zna tako dobro čitati zemljevide, da bo gotovo izbral vselej najboljšo pot.

Mi: Tudi tega mu ne odrekamo, da zna dobro čitati zemljevide, morebiti boljše nego mi vsi skupaj, toda iskal bo na vseh zemljevidih samo senčnatih potov, po teh pa vemo, da svojega cilja ne moremo doseči.

Pa čudak se še naprej čudi in pravi, da smo trmast in da odganjamo zmožne ljudi. Ne, prav nič jih ne odganjamo. Nasprotno prosimo jih, naj gredo z nami po skupno izbrani poti. Treba nam je dobrih pešcev, ki nosijo svojo prtljago sami in ki so zmožni sem ter tja tudi kakemu utrujenemu slabiču vzeti njegov nahrbtnik in ga nesti, dokler si slabič ne opomore. Tu-

FR. ROJEC:

Grobnice živih.

V Ljubljani se po prevratu mnogo zida. Številne visoke nove hiše so že popolnoma dozidane in zasedene s strankami. Mnogotere hiše se dozidujejo in bodo letos dovršene, za nekatere pa se še koplje temelji in se dovaža gradivo.

Vesel sem, ko vidim ponosne nove stavbe. Po njih se je naša slovenska prestolnica častno povečala in olepšala. Narastlo je izdatno število prepotrebni novih stanovanj in v njih je dobilo mnogo družin in samskih prebivalcev udobna domišča.

Ne mika me pretirana razkošnost, ki se šopiri v zgornjih prostorih nekaterih novih hiš. Mislim, da je ne zavidajo lastnikom niti naši skromni delavci in obrtniki, ki so postavili najnovejše ljubljanske palače in jih opremili z vsem potrebnim in nepotrebnim zunanjim in notranjim sijajem. Ravnodušno in brez vsake pripombe bi šel vsakdo izmed nas svojo pot mimo teh novih ljubljanskih stavb. Toda razlika med stanovi je postala v zadnjem času tudi pri nas v vseh ozirih, zlasti pa še v stanovanjskih zadevah tako velika in tako izzivajoče kričeča, da ne

nego živalska. Taka stanovanja so prave grobnice živih. Ne vem, kako jih morejo stavbne oblasti še dovoljevati! Že iz zdravstvenih in estetičnih ozirov bi se morala zabranjevati, ako drugače nima naša velikomestna gospoda sočutja in spoštovanja do siromašnega sočloveka. S tem, da se človeka sili bivati v zemlji, se ga ponižuje pod navadno domačo žival! Zakaj živinskih in konjskih hlevov ter svinjakov nikjer ne postavljajo v zemljo, ampak povsod le na zračno in solnčno zemeljsko površino, ker vsak živinorejec hoče, da mu je ljuba živinica čila in zdrava. V podzemeljskih luknjah bi se ne počutila dobro; bolehalo in hiral bi, in njen gospodar bi imel slabo prirejo.

Nekdanji ljubljanski meščani so bili bolj kulturni in so imeli več srčne izobrazbe kakor naši sedanji napredniaki. Zato tudi niso marali pod svojimi hišami grobnice za žive ljudi. Riti in vrtati niso hoteli v zemljo ampak so rajši zidali v višavo ter tam dali napraviti tudi manjša stanovanja za posle in druge neimovite mestne prebivalce. V takih stanovanjih so ti siromašni sloji imeli vsaj svez zrak, dovolj svetlobe in solnčnih žarkov kakor hišni gospodarji. Sedanji kapitalistični Ljubljanci pa niti teh naravnih dobrot

50 poslancev ne bo bistveno izpremenilo sedanjega stanja, pač pa 50 novih organizacij!

di takih potrebujemo, ki znajo čitati zemljevide, toda hodijo naj z nami in naj nam kažejo, kje je najkrajša pot, ne pa, kje da je najbolj senčnata. In kogar vidimo, da sili vedno le v senco, tega ne moremo postaviti za vodnika, ne moremo mu izročiti vseh zemljevidov, da smo potem prisiljeni hoditi za njim po njegovih poteh, ki niso naše!

Tako in podobno se prerekamo s čudaki. Ne samo z enim, pa ne samo enkrat, kar naprej. Vselej najdemo kje kakega »opozicionalca« in mu hočemo poveriti vodstvo samo zato, »da ne bo izgledalo, da hočemo vso opozicijo ubiti«. Namesto da vršimo svojo nalogo, namesto da izščemo prave poti k cilju, moramo razlagati abc — potem pa pridejo čudaki zopet in kriče, zakaj ne delamo visoke politike.

Toda delavstvo se pri tem našem delu uči demokracije, in to je — najvišja politika.

Organizacijski pravilnik

Socialistične stranke Jugoslavije, veljaven za slovensko ozemlje za čas do skupnega strankinega kongresa.

(Dalje.)

§ 20. Vso pristopnino in 70% strankinega davka pošlje krajevna organizacija pokrajinskemu tajništvu, 30% strankinega davka pa ostane njej za lastne potrebe.

V občinah, kjer so organizacije upravno razdeljene na več krajevnih organizacij (po § 10.), odločujejo zaupniški zbori, koliko od teh 30% ostane krajevnim organizacijam in koliko dobi skupni politični odbor za skupne potrebe.

§ 21. Stroške okrožnih organizacij krije blagajna pokrajinskega odbora.

§ 22. Okrožja se ustanavljajo po potrebi in možnosti. Želeti je, da bi jih bilo čim več, kajti za smotreno agitacijo in izobraževalno delo so okrožja najsposobnejša. Pokrajinski odbor ima voditi potem svojega tajništva vse predvsem pismeno, okrožni odbor pa je bližji in reši marsikaj lahko potem svojega zaupnika osebno. Pokrajinski in okrožni odbor morata biti o vsem točno poučena, toda drugi ima možnost urediti osebno in naglo vse potrebno, popraviti vse nedostatke itd.

Okrožni odbor sestoji iz 5—7 odbor-nikov in 3 nadzornikov.

§ 23. Za delovanje, ki se tiče cele oblasti (n. pr. volitve v oblastno skupščino), se skličejo vsi okrožni odbori iz ozemlja oblasti in se konstituirajo kot oblastni zaupniški zbor. V slučaju potrebe skliče ta oblastni zaupniški zbor lahko tudi oblastni zbor. Za ta slučaj veljajo predpisi o sklicevanju pokrajinskega strankinega zbora.

§ 24. Pokrajinski strankin zbor sklicuje pokrajinski odbor vsako leto najpozneje v trinajstem mesecu po zadnjem zboru.

§ 25. Pravico in dolžnost udeležbe imajo vsi člani pokrajinskega odbora, nadzorniki ter strankini poslanci iz pokrajine. Vsi ti imajo tudi glasovalno pravico, razen v zadevah njih lastnega delovanja.

§ 26. Vsaka organizacija, ki je pravilno obračunala za zadnje 3 mesece pred dnevom sklicanja, ima pravico do enega delegata, večje organizacije pa za vsakih 50 članov do enega, pri čemer se ostanki pod 30 ne upoštevajo, 30 ali več članov pa se šteje za 50. Število delegatov se računa na temelju poprečnega števila članov v zadnjih 3 mesecih.

Za vsakega delegata naj bo izvoljen tudi po eden namestnik.

§ 27. Za delegata morejo biti izvoljeni tudi člani drugih organizacij SSJ in KDZ, toda le iz istega okrožja. Posamezni delegati smejo biti poverjeni tudi z več glasovi, oziroma smejo zastopati po več organizacij, nihče pa ne sme imeti več nego pet glasov.

§ 28. Članski oziroma zaupniški (§ 10.) zbori, ki bodo volili delegate, morajo biti sklicani 14 dni prej v »Ljudskem glasu«, prihodnji teden mora biti sklicanje ponovljeno in razen tega še enkrat v »Napreju« objavljeno. Nečlani ne smejo biti navzoči. Voljen sme biti le imenoma določeni kandidat; organizacije torej zastopstva ne smejo odstopiti še neznanemu delegatu kake druge organizacije. Organizacije, ki žele imeti skupnega delegata, se morajo torej pred volitvijo dogovoriti. Če bi delegat ene organizacije ne dobil večine v drugi, je treba ponovnega dogovora in zborovanja, ali pa

se dajo zastopati organizacije vsaka po svojem delegatu.

§ 29. Namestnik nastopi kot delegat, če mu izda pravi delegat potrdilo, da se pokrajinskega zbora ne misli udeležiti, ali pa če mu potrdi odbor, da je prvi delegat zadržan. Če namestnik tega potrdila nima, mu bo izdana delegatska izkaznica šele na pokrajinskem zboru, če se ga pravi delegat ne udeleži.

§ 30. Glasovalno pravico imajo na pokrajinskem zboru le tisti delegati, ki so navzoči ves čas zborovanja. Ni torej dopustno, da bi bil kak delegat navzoč prvi dan, za drugi dan pa bi hotel pooblastiti svojega namestnika. Delegat, ki pride prepozno, izgubi svojo delegatsko pravico, če je bila izdana že delegatska izkaznica njegovemu namestniku.

§ 31. Za delegata sme biti izvoljen le pravi član (§ 6. 1.).

§ 32. Pokrajinski zbor je suveren (pri svojih sklepih popolnoma neodvisen), razen v kolikor omejuje njegov delokrog državni strankin zbor. Njegovi sklepi so veljavni za vse organizacije in člane pokrajinske organizacije SSJ in KDZ na Slovenskem. Posamezni delegati so za svoje delovanje na zboru odgovorni edino le svoji vesti.

§ 33. Pokrajinsko vodstvo stranke tvorijo: 1. pokrajinsko načelstvo, 2. pokrajinski odbor, 3. širši pokrajinski odbor.

Politične vesti.

+ »Grafčki radnik«, glasilo tiskarskega delavstva v Jugoslaviji, priobčuje v zadnji številki proglaš, naj bi seglo v slučaju, da se bodo napadi na tiskarne s strani strankarsko nahujskanih in neodgovornih elementov še ponavljali, po samopomoči. V zadnjem času se je že precejkrat zgodilo, da so se v »Orjuni« organizirani mladinci nad nasprotnimi listi znosili na ta način, da so jim hoteli izhajanje preprečiti z razbijanjem tiskarskih strojev. Dosegli niso nič, ker listi so potem izšli v drugih tiskarnah, pač pa je trpelo na stotine tiskarskega osebja, ki je prišlo z ustavljenjem dela na cesto in ob kruh. V enem primeru so nacionalistični kulturonošci vrgli celo bombo med delavstvo. Te razmere se morajo prene-

več ne privoščijo svojim ubožnim stanovanjskim najemnikom. Zaradi tega jih potiska iz pritličja in nastropij v podzemeljske grobnice!

Skoraj v vseh hišah iz novejša dobe, posebno pa v najnovejših, ki so nastale po prevratu, so podzemeljska stanovanja. To deilstvo ni v čast in korist splošnega kulturnega napredka. Govoril sem z mladim slovenskim socialistom, ki je obhodil že mnogo sveta in je bil tudi v Ameriki. Pri pogovoru o ljubljanskih podzemeljskih stanovanjih je pripomnil: »V Ameriki bi hiše s takimi stanovanji razstrelili!«

Videti je, kakor da je postalo zidanje podzemeljskih stanovanj v novih hišah v Ljubljani nekaka nalezljiva bolezen. Z njo sta se vsled pomanjkanja socialnega čuta pri gotovih uradnikih dala okužiti tudi ravnateljstva južne železnice in občinski urad mestne občine. Omenjeno ravnateljstvo ima na Resljevi cesti tri stare hiše, kjer so v podzemeljskih prostorih le kleti in drvarnice, kar je edino pravilno in kulturno, ali v novi hiši tam zraven, ki je bila lani dogotovljena, se vidijo tudi podzemeljska človeška bivališča. Mestni občinski urad pa je dal postaviti

novi hišo za svoje uslužbence v Prulah na precej močvirnatem svetu. V tej hiši sta dve podzemeljski stanovanji. Za drva je tam prostor najbrž prevlažen in neprimeren, a za bivališče ubogih mestnih uslužbencev bo moral biti dober! Sramota! Vsa mestni uradniki bi morali biti tako razsodni in človeški, da bi ne povzročali novega stanovanjskega gorja v temnih in mokrih podzemeljskih rovihi!

Kakor v grobnici trohni v takem stanovanju poleg človeškega zdravja tudi obleka in sobna oprava, ki je navadno pridobljena s stradanjem, z znojem in z žulji delavnih rok. Zrak je vedno nasičen z vlago in plesnobo, pa naj se še tako zrači in kuri. Kadar deli časa močno dežuje, začne tudi voda pritekati in siliti v nekaterih hišah v podzemeljska stanovanja. Obupne življenske razmere ubogih podzemeljskih prebivalcev posebno, če imajo ti tudi otroke, so v takih slučajih neponosne.

Kakšna velika nesreča je bivanje v podzemeljskem stanovanju, to more prav poimeti le tisti, ki je to sam poskusil. To mora pa precej dobro vedeti tudi zdravnik. Ali čudno je, da ne pokažejo toliko človekoljubja in sočutja do nesrečnih žr-

tev, da bi nastopili za odpravo podzemeljskih stanovanj in na merodajnih mestih predlagali tak stavbni in stanovanjski red, ki bi zabranjeval vsako človeško bivališče v podzemeljskih prostorih. Saj do takega reda mora priti tudi pri nas. Tudi naši bankirji se bodo morali prej ali slej prepričati, da je tudi delavec človek, ki ima pravico živeti v primernem stanovanju kakor on!

Izgovor na pomanjkanje stanovanj ne drži. Zida naj se raje bolj v višavo in naj se tam dajejo napravljeni tudi manjša stanovanja za nepremožne sloje po zgledu blagoslojenih starih Ljubljančanov, po podzemeljskih rovih pa naj rije črni krt in druga podzemeljska golazen, ki je za tja ustvarjena! Našim delavcem kakor tudi nam nižjim državnim uslužbencem se hoče svetlih in toplih solnčnih žarkov tudi v stanovanjih. Dobro in nepristransko solnčno božanstvo jih zastoni pošilja na zemljo tudi za nas! Zatorej proč z ovirami naših zavistnih in krivičnih zatiralcev! Dajte nam suhih, svetlih in solnčnih človeških stanovanj! Naj se v Ljubljani več ne pozabijo besede: »V Ameriki bi hiše s podzemeljskimi stanovanji razstrelili!«

hati. Ravno kar stojimo pod utisom strašnega idiotizma, ki so ga v »Orjuni« organizirani ljudje v korajžnem zatišju noči izvršili nad Cirilovo tiskarno v Mariboru. To je že drugi nacionalistični škandal v Sloveniji. Kdo trpi škodo? Delavstvo. Kdo nosi posledice? Javnost, ki se na ta način hujša na akcijo in protiakcijo. Mi se pridružujemo tistim krogom, ki obsojajo takšen način dopovedovanja razlogov in ki resno svarijo merodajne in nacionalistične kroge pred dogodki, ki se znajo iz tega razviti. Na Slovenskem imajo trezni ljudje še vedno večino in tudi moči in energije dovolj, da napravijo konec. Par revolverjev pri tem ne bo štel. Od grafičnega saveza pričakujemo, da bo znal izvajati konsekvence in obraniti koristi svojih članov. Žalostno, da jih mora braniti tudi pred lastnimi tovariši, ker v Mariboru so bili, kakor poročajo listi, med vlomilci v Cirilovo tiskarno celo stavci.

+ Pašić pride v naše kraje, ker je zbarantal v ponedeljek sporazum z Nemci, ki so mu obljubili mobilizacijo nemčurjev, da pomore o radikalcem do mandata na Slovenskem. 20. februarja bomo menda imeli priliko pozdraviti Pašića v Ljubljani. 21. ga bodo sprejemali Mariborčani. Ljudje, ki se spoznajo na vreme, trdijo, da sedanji megleni dnevi nekaj pomenijo in da bo še naprej megleno.

+ Italijanski poslanik v Belgradu je službeno obvestil našo vlado, da je laški parlament odobril rapalske konvencije. Čim jih odobri tudi senat, kar se bo zgodilo tekom teh dni, postanejo veljavne in pet dni po končni ratifikaciji morajo Italijani zapustiti ozemlje, ki ga imajo še zasedenega, a pripada nam.

+ Fašisti obljubljajo, da bodo zopet začeli s prejšnjo taktiko proti »sovražnikom domovine«. Z revolverji, bombami in ricinusovim oljem. Tako je obljubil Mussolini v soboto italijanskemu parlamentu, tržaški Giunta pa je njegovo izjavo potrdil s krvoločno grožnjo v »Giornale d'Italia«. — Pa ne, da bi bili naši orjunci vzpodbudili laške fašiste, da zopet dvigajo glave iz korit?

+ Položaj v Poruhru. Na belgijsko in francosko noto, ki prepoveduje nemškemu ministrom prihod v zasedeno ozemlje, je nemška vlada odgovorila, da takih predpisov ne more sprejeti. — Belgijci in Francozi so prepovedali Nemčiji vsak izvoz kovinskih izdelkov iz Poruhra v Nemčijo in odredili zasedbo dveh nemških pristanišč ob Renu, Wesel in Emmerich. Predsednik nemške republike, Ebert, je prispeel v nedeljo v Karlsruhe na Badenskem, kjer se je posvetoval z badensko vlado in zastopniki z Poruhra.

Dnevne vesti.

Bog jim blagoslovi njih upanje! Gospodje kapitalisti upajo, da se jim bo posrečilo s pomočjo par »sodrugov« spraviti »enotno fronto« tako na konja, da bo SSJ popolnoma na tleh. Bog jim blagoslovi njih upanje! — Za naš dnevnik so tudi upali, da ga spravijo na tla. In so ga res spravili. Iz zračnih višin »blagodušnih podpor« so ga spravili na realna tla poštenih naročnin in proletarskih prispevkov in na teh realnih tleh si je »Naprej« toliko opomogel, da ne leži več v postelji, da že sam hodi, da marsikaj vidi in tudi marsikaj napiše. Ko pride tudi vsa stranka na ta realna tla, da ne bo več noben njen član upal na zmago z intrigami, takrat bo »Naprej« pisal še vse drugače...

Zato pravimo še enkrat: Bog jim blagoslovi to upanje!

Kaj pa nai to pomeni? Z Javornika nam piše sodrug: Danes, 9. februarja sem (po ponovnih reklamacijah) prejel tri številke »Napreja« brez ovitka in naslova. Pismonoša je pač vedel, da sem na »Naprej« naročen, da sem ga večkrat reklamiral in mi je torej te tri številke prinesel. Prejel sem pa v ovitku z mojim natančnim naslovom — 10 izvodov »Orjune«, ki je nisem nikdar naročil in je tudi ne bom, dokler bom še nekoliko pri zdravni pameti. (Op. ured.: ovitek je dopisnik priložil, ugotovili smo, da je n a š!) Menda mi vendar niste poslali »Orjune« vi? Morda se je ovitek na pošti zmuznil z »Napreja« in so s tujo pomočjo smuknile vanj »Orjune«? Rad bi, sodrug urednik, da mi zadevo pojasniš. — Koliko je zagotetni nezvestosti našega ovitka kriva pošta, tega ne bomo mogli kmalu ugotoviti. Za to je potrebna kontrola, in sai veš, kako je s to stvarjo, ki je niti v proletarskih organizacijah ne bi smeli uveljaviti, če bi se ravnali po nasvetih enotne fronte. Ko se pa vsak dan dogajajo slučajji, ki se morejo dogajati samo radi tega, ker nimamo javne kontrole smo pa spet mi »krivi«, ne demagogi, ki se bore proti kontroli. Z »Orjuno« pa napravi tako, kakor ti je nasvetovala gospodinja, nai kar ona razpolaga z njo.

Delavci! kupujte čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko., Tržič, ki so najboljši in naicenejši. Glavna zaloda na drobno in debelo, Ljubljana, Breg 20.

Ljubljana.

Stavka uslužbencev cestne železnice še traja in bo menda še en čas. Prejeli smo tozadevno dopis, ki ga nismo radi pomankanja prostora in pozne ure mogli več objaviti. Razvidno pa je iz njega, da je vsa stavka delo dunajskih denarnih magnatov, ki imajo tramvaj v svojih rokah in ki se branijo iz same trme izplačati zaposlenemu delavstvu malenkosten nabavni prispevek. Ta prispevek bi znašal vsega skupaj 212.000 K, do danes (v torek) zvečer ima uprava radi stavke 210.000 K škode. Kaj sledi torej iz tega? Po našem mnenju bi ne smelo nič drugega slediti, kakor da stopijo odločilni faktorji dunajskim veležidom na rep in jim podjetje v prid delavstvu zaplenijo. To pa ne, da bi bili naši delavci odvisni od nesramnosti tujega kapitalizma. Če ti faktorji ne intervenirajo, bo to ponoven dokaz, da so z denarno mošnjo in magari tujo v prisrčnem razmerju.

Maribor.

Napad na Cirilovo tiskarno. V noči od sobote na nedeljo so vdrli orjunaši v Cirilovo tiskarno, v kateri tiskajo »Stražo« in »Slov. Gospodaria«, s silo ustrahovali hišnika, ki je edini od vseh stanovalcev bil doma, razbili veliki stroji za tiskanje časopisov in dva manjša ter razrezali termenice. Sodniška komisija ceni škodo na približno poldrug milijon kron. — Mesta se je polastilo velikansko razburjenje. »Tabor« in za njim »Jutro« z nerodnim zagovarjanjem napadalcev le še bolj utrujeta vesti, da so izvršili napad orjunaši. V ponedeljek je policija aretirala več članov »Orjune«, med njimi tudi strojnika liberalne Mariborske tiskarne Kinkela. Napad je moral voditi večšak, kajti drugače v tako kratkem času ne bi bilo mogoče napraviti take škode. Razbiti so ponajveč deli, ki jih je treba naročiti iz Nemčije. In

v Mariborski tiskarni se nahaja tudi centralno gnezdo »Orjune«. Klerikalci obljubljajo protiukrepe in svojo teroristično organizacijo proti orjunašem. — Mi smo včeraj v posebnem članku razložili svoje mnenje o tej vrsti političnega boja. Sramota, da je sploh mogoč in sramota, da se najdejo »intelligenti«, ki vodijo tak bol, sramota tudi, da imamo časopise, ki se upa zagovarjati tak način političnega boja.

Iz stranke.

Seja političnega odbora za Ljubljano se bo vršila v četrtek, 15. t. m. ob 20. v upravnistvu »Napreja«. Dnevni red zelo važen. — Predsednik.

Odborova seja sedanjega in prejšnjega odbora kraljeve politične organizacije SSJ v Spodnji Šiški se bo vršila v sredo, dne 14. t. m. ob 19. v »Zadružnem domu«.

Hrastnik. V nedeljo, dne 18. t. m. se bo vršila ob 3. popoldne v prostorih konsumnega društva v Hrastniku konferenca vseh zaupnikov SSJ. Vabljeni so zaupniki iz kemične tovarne, steklarne, občine Dol in občine Sv. Krištof. Dnevni red: volitve v narodno skupščino. Poroča sodr. Krušič iz Trbovelj. Točna in polnoštevilna udeležba dolžnost.

Vestnik Svobode.

Odborova seja ljubljanske »Svobode« se bo vršila v sredo, dne 14. t. m. ob pol 8. zvečer v tainistvu »Svobode«.

Seja upravnega odbora D. T. E. se bo vršila v četrtek, 15. t. m. ob 7. zvečer v »Zadružnem domu« v Spodnji Šiški.

MISLI MIMO GREDE.

Strah je nekaj strašnega. Strah je strašnejši nego smrt. Videli smo ljudi, ki so se iz strahu pred smrtjo sami usmrtili.

To ne velja samo za posameznike, ampak tudi za cele skupine, mase, organizacije. Kolikokrat smo slišali v teh zadnjih dneh: »Enotna fronta« vleče — kaj če se vam iz strahu pred neuspehom povlečejo tudi organizacije, ki ste nanje tako ponosni? Mi odgovorjamo: Naj gre, kdor hoče, kamor hoče. Ideja ne poide za njim ne poide se pomazati in samo sebe usmrtiti kakor tisti človek, ki izvrši iz strahu pred smrtjo samomor.

= Vrednost denaria. 1 dolar velja 100—101 Din, 100 avstrijskih kron 15 par, 100 nemških mark 36 par, 1 lira 4.85 do 4.90 Din, 1 francoski frank 6.30—6.40 Din, V Curihu stane 100 naših dinarjev 5.10 švicarskih frankov.

Dopisi.

Teharje. Kakor je razvidno iz poročila o strankinem zboru v Celju, nas je sodr. Fr. Koren napadel, češ, da stojimo pod uplivom meščanskih strank, ker imamo premalo socialistične izobrazbe. Jaz pa pravim, da je kriva temu stranka sama. Naj pogleda sodr. Koren v tovarno v Štorah, potem mu bo vse jasno, in tudi tainistvo nai bi se več brigalo za tovarno, da ne bo notri take polomije. Mi smo potrebni socialistične izobrazbe, pa bi prosili sodr. Fr. Korena, da bi nas enkrat povabil vse socialistične občinske odbornike na diskusijo in nas tam poučil, ne pa na strankinem zboru napadal. — Občinski socialistični odborik. — (Op. ured.: Objavljamo ta dopis ne samo zato, ker je v naši stranki vsakdo upravičen povedati

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Ida ga je sprejela z ljubkim nasmehom in France ji je molče ponudil roko. »Kako sem vesela,« je dejala, »nisem pričakovala tega sestanka.«

France je dvakrat zasopel in začel: »Sodružica Poljančeva! — Sodružica Poljančeva! — —«

»Jaz nisem več Poljančeva.«

»Kaj?« Ni mogel razumeti, kaj misli ona.

»Ali niste slišali novice? Jaz sem zdaj Ida Jakobova.«

France je zazijal. Še ni mogel razumeti.

»Da, štiriindvajset ur sem že poročena. Čestitajte mi!«

Malo po malo je France razumeval pomen njenih besed.

»Sodružica Jakobova! — — Toda — toda jaz sem mislil, da ne verujete v zakon.«

Odgovorila je s čarobnim smehom, okrašenim z dvema vrstama biserno belih zob.

»Saj me ne razumete, sodrug Kremen. Ženska ne veruje v zakon — toliko časa, dokler ne najde pravega moža. Hahaha!«

Bilo je preveč. France je zopet lovil sapo. »Toda jaz sem mislil — —« Dalje ni mogel. V resnici ni mislil nič in zastonj se je mučil, da bi si kaj izmislil.

Ampak ona je vedela, ne da bi ji bilo treba povedati; dobro je razumela njegovo poparjenost, in ker je bila dobrega srca, mu je položila roko na ramo.

»Sodrug Kremen, nikarte me slabo soditi.«

»Kdo? Jaz? O ne — kako — zakaj —«

»Predstavljajte si, da ste vi dekle. Ali more dekle snubiti?«

»Seveda ne! To se pravi —«

»To se pravi, če dekle ljubi. Izkušena deklica mora pripraviti mladeniča, da on njo snubi. Če je sramežljiv in se obotavlja, mora ona položiti kritične besede na njegov jezik. V slučaju, da mož dvomi o njeni ljubezni, ga mora ona prepričati, da ji je dobrodošel. Kako? Oh, prestrašiti ga je treba, kakor da bi hotela iskati koga drugega! Zdaj razumete, zakaj sem vas tisti večer povabila s seboj... Zdaj razumete, kako je z dekleti!«

France je bil še nekoliko omamljen, ali toliko se je zavedal, da je zamrmral komaj slšno: »Da.«

Ida mu je ponovno podala roko.

»Sodrug Kremen, rada vas imam, ker ste tako dober, priazen človek. Gotovo niste hudi name. Prijatelja pa ostaneva, kajne da bova?«

France je stisnil njeno toplo, mehko ročico in strmel v njene sijajne, rumene oči ter končno izrekel del svojega čudovitega govora, ki ga je bil tako skrbno pripravil za sestanek:

»Prijatelja — vedno, vedno!«

svoje mnenje, ampak ker vidimo, da ima soodr. občinski odbor iz Tehari — in menda ne on edini — nekatera napačna mnenja. Ni res, da bi bila zakaterokoli pomanjkljivost kriva stranka, krivo je le njeno članstvo, če ne izvršuje svojih dolžnosti. Te po me moramo enkrat fiksirati, ker doslej so bili marsikateri neumneži valeni zapustiti stranko, če jim pri kakšnem članu (tkzv. »voditelju« je tudi član) nekaj ni bilo všeč. — Ali smatra sodrug občinski odbor za napačno, če je povedal soodr. Koren svoje mnenje na strankinem zboru, kjer je dolžan vsakdo izreči kar mu je v srcu? Zato smo vendar uvedli javnost v naši stranki. Nič skrivati, nič zamolčati, če gre za strankine interese. Ali bi soodr. občinskemu odborniku bolj ugajalo, če bi soodr. Koren neka,

kar bi Teharčani morali smatrati za krivo, govoril za njihovim hrbotom? — Končno pa moamo ugotoviti, kar je najvažnejše: Sodr. Koren občinskega odbora ni napadal temveč samo konstatiral faktični položaj v naših občinah na deželi in pri tem povdaril, da ne more biti vse v redu zato, ker nam manjka socialistične izobrazbe. Gotovo so temu krive tudi razmere v tovarni, ker ni med delavstvom potrebne solidarnosti. In v takšnih primerih ni preveč zameriti, če socialistični občinski odbor ne nastopi, kakor bi moral, ker se boji za eksistenco. Z resno voljo pa je treba, da se tak strah odpravi. Če bi soodr. občinski odbor natančneje bral svoj list, pa bi mu ne bilo treba teh dolgih razlag, ki so pa potrebne, dokler se ne navadimo brati. Sodružni pozdrav!)

France Kremen in nastavljena past.

Svetovna vojna se je nadaljevala z naraščajočo besnostjo. Vse poletje so Nemci razbijali francoske in britske bojne črte, Angleži so si krčili pot skozi Dardanele proti Carigradu, Italijani pa po Krasu proti Trstu. Iz velikih nemških zračnih ladij so padale bombe na London in nemške podmornice so potapljale potniške parnike in bolniške ladje. Kršitve mednarodnega zakona so se množile in ravno tako so se množili protesti Združenih držav, prepiri v časopisih in kongresu ter v Kummejevi kolesarski delavnici v Jeffersonovi ulici v Leesvillu.

Prepirov v Kummejevi delavnici pravzaprav ni bilo. Kdor je prišel tja, je smatral municijsko industrijo v Ameriki za prokletstvo in ni skrival veselja, kadar se je pripetila kakšna nesreča v tovarnah za izdelovanje streliva. Nesreč naravno ni manjkalo: skrivnostne eksplozije so zdaj uničile kak železniški most, drugič tovarno, ladjedelnico, parnik itd. Kumme, sivolasni stari s topim nosom in kroglasto glavo, je navadno izbruhal vse angleške kletvice, pomešane z nemščino, kadar je kdo omenil parnike, ki vozijo granate čez morje za pobijanje Nemcev; stisnil je pest in dejal, da ameriški Nemci niso sužnji in da bodo branili svojo staro domovino pred perfidnimi Angleži in njihovimi hlapci v Wall Streetu. Ob takih prilikah je Kumme vzel nemški časopis in par angleških tednikov, ki so zagovarjali Nemčijo, in je čital na glas zaznamovane odstavke: silovite napade na Anglijo, Francijo, Italijo, Wall Street in na Ameriko, ki je dovolila milijonarjem v Wall Streetu, da izkoriščajo vojno na škodo Nemcev. Bilo je dosti Američanov, ki so »blatili« svojo lastno domovino v interesu socialnih reform in hvalili socialni sistem v Nemčiji. Nemški propagatorji so se z obema rokama pograbili dotične argumente in jih ponatisnili v svojih angleških listih. Celo France in Malič sta rada čitala gradivo te vrste in nosila časopise na sejo krajevne organizacije. Po seji sta pa obiskala gostilno, v katero je zahajal Juri Zorman, ki je še vedno imel dovolj desetakov na razpolago za tiskanje protivojnih listov in letakov.

Stari Kumme je imel nečaka po imenu Henrik, ki je obiskal strica od časa do časa. Bil je visok in zelo postaven mladenič, kateri je govoril gladko angleški in se nosil zelo gizdavo. Nekega dne je France izvedel, da ostane Henrik pri stricu in bo pomagal v delavnici. Kremen se je čudil. Znano mu je bilo, da ni toliko dela, da bi bil potreben kak pomagač in vrhutega ni znal Kummejev nečak ločiti prečke pri kolesu od držala. Ampak to ni bila Francetova stvar. Kumme je bil gospodar in kar je on rekel, tako je bilo — in tako je Henrik oblekel delavni jopič in posedal za mizo. Zdajpazdaj so prišli obiskovalci, skrivnostni tujci, ki so potihoma govorili s Henrikom in mu pri odhodu stiskali roko. Čez nekaj tednov je nečak ponovno izginil, in ko se je po nekaj dnevih vrnil, je rekel, da je dobil delo v tovarni Empire. (Dalje prih.)

Hitri računar.

Gost: »Račun natakari!«

Natakari: »Tako! Imate juho, meso, prikuho in vino, kar velja 40 kron.«

Gost: »In še sem lačen.«

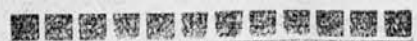
Natakari: »Vse skupaj torej petdeset kron.«

Vse se izpremeni.

Tako-le je modroval nek zakonski mož: »Ljubezen je nekaj čudovitega. Ko sem se poročil, sem hotel od same ljubezni ženo kar snesti. Sedaj pa mi je žal, ker tega nisem storil.«

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ)

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

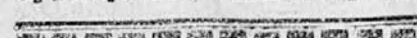
različne tabele

različnih pletenin, majic nogavic

in rokavic pri tvrdki

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10.

Vsak, kdor hoče vsaj deloma poznati socializem in biti socialist, naj čita knjigo „Socializem in vera“.

Naroča se pri tiskarstvu SSJ, Ljubljana, poštni predal 168, in stane lepo in trdno vezana 9 Din. brošura pa 7 Din. ---

Zrcalna manufaktura, Grosuplje

prodaja na debelo po najnižji ceni navadna nebrušena ogledala različne velikosti, Prevzame popravila (oblaganje) nerazbitih ogledal, kakor tudi oblaganje čistega stekla. Sprejmejo se potniki proti proviziji.

M. Košak, Grosuplje.

PERILO

za dame, gospode in otroke po zmernih cenah pri

A. ŠINKOVIC nasl.

K. SOSS,

Ljubljana, Mestni trg 19.